

Fysisk aktivitet på recept **FaR**[®]

**En nulägesrapport
2007**

Textansvariga:
Lena Thorselius
Leg.sjukgymnast
Helena Santesson
Student Göteborguniversitet

Förord

Fysisk Aktivitet på recept FaR ® är en metod som hälso- och sjukvården utvecklat och som innebär att patienten får ett recept förskriver på Fysisk Aktivitet utifrån individens unika förutsättningar. Ordinationen kan ske antingen i förebyggande eller i behandlande syfte och följer det vetenskapliga underlaget som finns samlat i FYSS (Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling)

Fram till idag är det uteslutande Primärvården som har med FaR ® som behandlingsalternativ. Vissa sjukhus i regionen har börjat se över hur arbetet med FaR ® skall organiseras. FaR® förutsätter en nära samverkan med samhällets övriga aktörer som idrottsorganisationer, studieförbund, kommunala friskvårdsanläggningar och pensionärsorganisationer etcetera.

År 2005 gjordes en lägesbeskrivning om FaR® i Västra Götaland och 2007 genomfördes ett av SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) initierat genombrottsprojekt med fyra deltagande team från regionen.

År 2007 bildades en Terapigrupp för Fysisk Aktivitet under läkemedelskommittén. Gruppen har till uppgift att sammanfatta terapiråd för REK listan om förskrivning av FaR ® och sprida kunskap om FaR ® och FYSS i organisationen.

För att få en överblick över hur långt arbetet med att implementera FaR® i regionen har kommit uppdrogs åt sekreteraren i Terapigruppen att göra en nulägesrapport. Föreliggande rapport beskriver situationen vid årsskiftet 2007/2008. Nulägesbeskrivningen utgör en bra grund för fortsatta diskussioner om hur FaR® kan utvecklas.

Vi vill tacka samtliga som medverkat till rapporten.

Karin Lendenius
Läkemedelschef
Hälso- och sjukvårdsavdelningen

Johan Jonsson
Folkhälsochef
Folkhälsokommitténs kansli

Fysisk Aktivitet På recept (FaR®) i Västra Götaland 2007 En nulägesrapport

Bakgrund: På initiativ av Läkemedelskommittén och Folkhälsokommittén i Västra Götaland startades arbetet med att implementera kunskapen om FaR®/FYSS i regionen.

Under 2003 kom de första riktlinjerna för Hälso och Sjukvården, som tillsammans med det vetenskapliga stödet FYSS gav underlag för implementering av FaR® i ordinarie verksamhet. På uppdrag av Regionfullmäktige i Västra Götaland påbörjades en forskningsrapport vars första delrapport kom som en lägesbeskrivning för arbetet med FaR® över 2005/2006. Fram till idag är det så gott som uteslutande Primärvården som har med FaR® som behandlingsalternativ. Vissa sjukhus i regionen, Södra Älvsborgs sjukhus, Kungälv Sjukhus och Frölunda specialist sjukhus har börjat se över hur arbetet med FaR® skall organiseras. Under 2007 deltog Västra Götaland i det av Sveriges Kommuner och Landsting initierade utvecklingsprojektet Brobygge med syfte att använda FaR® till patientgruppen med metabolt syndrom. Målet var även att ta fram framgångsrika metoder för hur det generellt gick att öka förskrivning av FaR® inom vården.

Under 2007 bildades Terapigruppen Fysisk Aktivitet under Läkemedelskommittén med uppgift att sammanfatta terapiråd för REK listan om förskrivning av FaR® vid speciella diagnoser och sprida kunskap om FaR® och FYSS. Terapigruppen har i sin plan inför 2008 att i september anordna en regional konferens med anledning av nyttgåva av FYSS.

Under 2007 färdigställdes en speciell hemsida för FaR® www.vgregion.se/far

Det regionala stödet för fortsatt utveckling av FaR® består idag av terapigruppen för FaR® och undertecknad som har en projektanställning på 50 % under 2007-08 för att vara projektledare inom Brobygge (2007) med spridningsansvar 2008 samt vara sekreterare i terapigruppen.

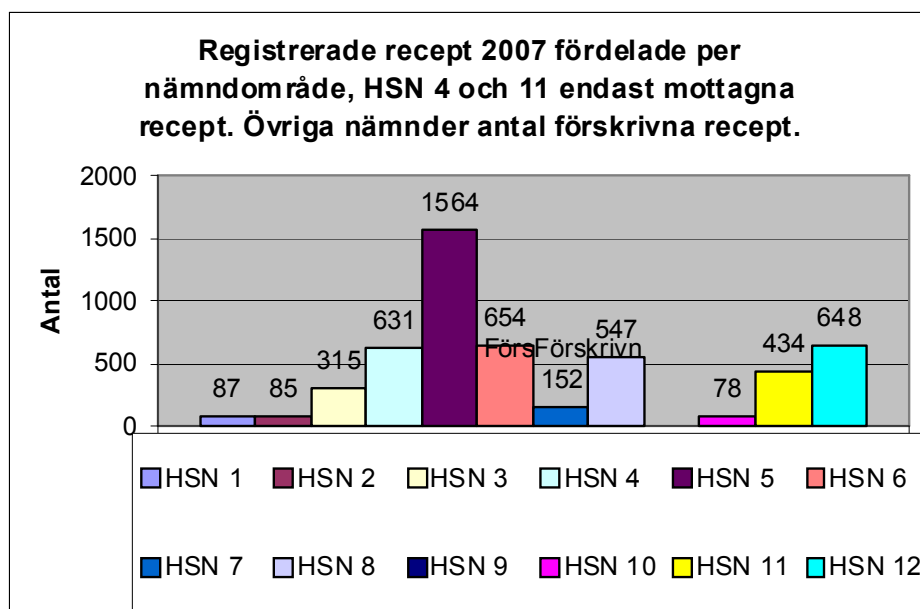
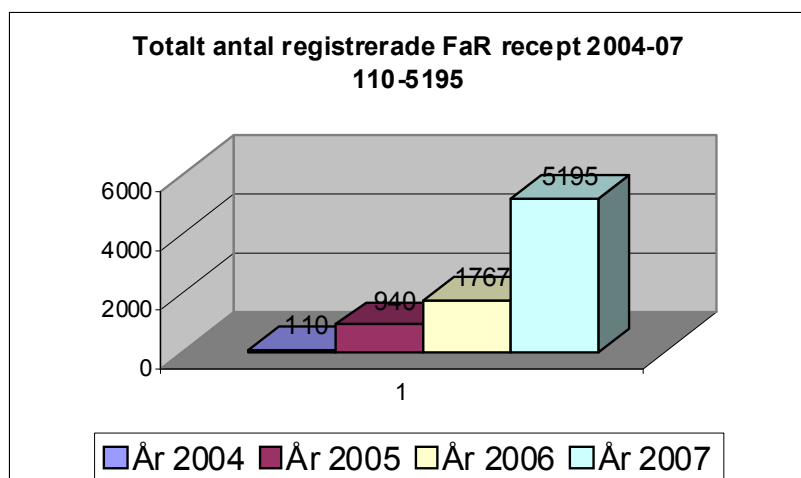
På Folkhälsokommitténs kansli finns en utvecklingssekreterare med ansvar för samarbete med kommunernas folkhälsoplanerare, idrottsrörelsen och andra frivilligorganisationer.

Undertecknad fick i uppdrag av läkemedelskommitténs chef Karin Lendenius och Folkhälsokommitténs chef Johan Jonsson att ta fram en nulägesrapport över FaR® i regionen.

Syfte: att beskriva hur arbetet med FaR® är organiserat i regionens olika nämnområden med avseende på volym, uppföljning, beställning och implementering.

Metod: Telefonintervju med samtliga områdesansvariga chefer samt med representanter från olika beställarkansli och enkät utskickad till samtliga FaR® samordnare/utvecklare i Västra Götaland

Sammanfattning resultat och slutsats:

Antalet registrerade recept har mellan 2004 till 2007 ökat från totalt 110 till 5195 recept och skillnaderna mellan nämnderna är stora. Det finns nämnder där arbetet inte kommit igång alls och eller med bara få recept, till nämnder som i stor omfattning integrerat det i sin verksamhet. Redovisade siffror bygger på FaR®-samordnarnas rapporter. Mottagna recept från nämnd 4 och 11 betyder att patienten uppsökt en FaR®-samordnare. Från primärvården Skaraborg där det finns få antal rapporterade finns en förklaring i medföljande rapport sidan 16-18

Framgångsrika faktorer kan sammanfattas i:

- Tydlighet i beställningen kring hur arbetet skall organiseras
- Målrelaterad ersättning som utöver volym även premierar uppföljning, kunskap om FYSS samt motiverande samtal
- Utarbetade former för IT stöd och journalförning
- Stöd från verksamhetschef samt medicinskt ansvariga läkare
- FaR® samordnare/lots på varje enhet.
- FaR® utvecklare med uppdrag att organisera och utveckla behandlingsformerna.
- Att sjukgymnaster och hälsopedagoger har en aktiv del i FaR® arbetet
- Möjligheter för personalen att själva bli mer fysiskt aktiva
- Samarbete med kommuner föreningsliv och frivilligorganisationer

FaR® är en behandlingsform för vården att använda som primär åtgärd vid ett flertal diagnoser och som alternativ eller komplement till annan behandling och eller läkemedel. Målet är att långsiktigt påverka patienters fysiska aktivitetsgrad och uppnå hälsovinster samt minska läkemedel och sjukvårdskostnader. Fysisk aktivitet är ett undernyttjat läkemedel vid olika sjukdoms tillstånd vars effekter finns väl dokumenterat i kliniska studier (FYSS). Läkemedelskostnaderna för Västra Götaland under 2007 var 4,3 miljarder varav en fjärdedel var läkemedel ordinerade för att påverka blodtryck och blodfetter. Socialstyrelsen betonar i de nationella riktlinjerna för hjärtsjukvård värdet av fysisk aktivitet både som prevention och behandling och folkhälsoplanen för 2008 ger Folkhälsoinstitutet i uppdrag att förstärka arbetet med FaR® samt ta fram ett nationellt stöd för arbetet med motiverande samtal. Många vårdgivare uppger att det inte finns något egentligt hinder men att det helt enkelt glöms bort. **Därför är det viktigt att det fortsättningsvis i organisationen finns personer med speciella uppdrag för att garantera en långsiktig varaktighet för behandlingsmetoden FaR®**

Alingsås den 9 maj 2008

Lena Thorselius
Leg.sjukgymnast
Metodutvecklare i livsstilsfrågor i Mittenälvsborg
Sekreterare i terapigruppen Fysisk Aktivitet

Innehållsförteckning

Primärvården Fyrbodol.....	sidan 7-11
Primärvården Göteborg.....	sidan 12-16
Primärvården Skaraborg.....	sidan 17-20
Primärvården Södra Bohuslän.....	sidan 20-24
Primärvården Södra Älvsborg.....	sidan 24-27

Terapigruppens medlemmar2008

Mats Börjesson, docent Östra sjukhuset Göteborg ordförande
Lena Thorselius, leg.sjukgymnast Primärvårdskansliet Alingsås sekreterare
Anders Mellén, läkare klinisk farmakologi Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Emma Andersson, leg.sjukgymnast Norra Älvsborgs Sjukhus (NÄL)
Gunilla Alfredsson, distriktsläkare Ängabo Vårdcentral Alingsås
Karin Rignér chefsläkare Primärvården Göteborg
Ingibjörg Jonsdottir docent institutet för stressmedicin Göteborg
Ingrid Bertilsson distriktsläkare Göteborg
Per Olof Ljungdahl distriktsläkare Odens Vårdcentral Falköping

Primärvården Fyrbodäl

Samtal med Jörgen Hansson beställare för nämnd 1,2,3

Från och med i år är beställningen på FaR mycket tydligare än tidigare år, vilket betyder att det finns med som prestationsersättning.

Frågan har varit aktuell allt sedan 2000 och primärvården har via Folkhälsorådet haft samarbetsavtal med kommunerna på olika sätt där folkhälsorådet initierar samarbetet .

Jörgen bedömer att FaR® arbetet just nu har tappat fart och har svårt att få genomslag och därför har prestationsersättningen tillkommit. Om det på grund av stora volymer skulle bli flaskhalsar hos samordnare framöver får man se över organisationen. Det viktigaste är att få upp ett intresse.

Idag har vårdcentralerna möjligheter att få ersättning för olika former av livstilsarbete vid uppvisande av resultat.

Jörgen väntar sig mycket av den nya Folkhälsopropositionen som kommer under våren och som då blir ett styrdokument för mer livsstilsrelaterade åtgärder.

Vad gäller ersättnings indikatorer tror han att man successivt kommer att gå från resultatsindikatorer till fler kvalitets indikatorer. Pinnstatistik gynnar inte utvecklingen det kan lätt bli målkonflikter.

Den stora förändringen för vården är att bli mer beteende inriktad som troligtvis kommer att ta tid även om vi börjar se förändringar i den riktningen.

FaR® är fortfarande en ung behandling som behöver tid att mogna och sätta sig.

I framtiden önskar han ett mer specificerat arbete med flera hälsofaktorer.

Samtal med Primärvårdsdirektör Göran Wennberg

FaR® ligger nu tydligt med i beställningen med särskild ersättning för 2008. Det är inte något projekt utan är en integrerad del av verksamheten.

Det är viktigt att se att verksamhetsutvecklingen ses utifrån lokala förutsättningar och att det finns en stor skillnad mellan landsbygd och stad.

Verksamhetsutvecklingen av FaR® sker ute på vårdcentralerna och det finns ingen med speciellt övergripande ansvar för FAR® eller livstilsfrågor. Dessa frågor ligger som ett av många andra uppdrag under utvecklingssekreterare Elisabeth Elofsson.

Göran känner till att det finns en medicinsk terapigrupp för FaR®, men Fyrbodäl har inte någon representant i denna grupp. Kommenterar att Mats Börjesson nyss varit och föreläst. Jag informerar om hemsida och brobygge och han inbjuds också att återkomma med synpunkter på riktlinjerna.

Vad gäller speciella önskemål från regionen ut till verksamheterna har han svårt att komma på något direkt, men när jag nämner eventuella utbildningsdagar ser han det som positivt att kunna erbjuda vårdcentraler som inte kommit så långt.

Sammanställning av statistik och frågeformulär till samordnare

HSN 1 (Lysekil, Munkedal, Orust, Strömstad, Sotenäs och Tanum)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007 **87st**

FaR®-samordnare:

Gunilla Enlund	sjukgymnast	Lysekil
Therese Holm	sjukgymnast	Lysekil
Madelaine Holmqvist	sjukgymnast	Lysekil
Fredrik Andersson	sjukgymnast	Munkedal
Marc Karlsson	sjukgymnast	Munkedal
Marie Stålnacke	sjukgymnast	Orust
Måns Almqvist	sjukgymnast	Sotenäs
Mikael Hurri	sjukgymnast	Sotenäs
Ingrid Hassling	sjukgymnast	Strömstad
Marie-Ann Stoltz	sjukgymnast	Strömstad

I HSN 1 finns det 7 offentliga vårdcentraler och ca 14st privata vårdgivare, bland annat sjukgymnaster och kiropraktorer.

Lysekil

På Sjukgymnastikgruppen Kuling har en 20 % tjänst för FaR samordning fördelats på 3 sjukgymnaster under 2007 men inför 2008 minskar den tjänsten till 15 %. Alla FaR®-samordnare i Lysekil utvecklar och informerar om FaR® samt har patientkontakt.

I Lysekil har de haft två stycken informationsträffar med representanter från lokala föreningar om FaR® samt skickat ut information via brev och lokala annonser, både till personalen och till befolkningen. Inför 2008 kommer de att bli en fortsättning med informationsträffar och ett samarbete med folkhälsosamordnaren. Omarbetning av hemsidan kommer att ske där mer information om FaR® ska ingå samt en länk till regionens hemsida att finnas.

Antal föreskrivna recept: 22st

Orust

På Apoteket på Orust var Folkhälsorådet tidigare arbetsgivare för FaR® samordnaren, men från och med i år har sjukgymnasten tillsammans med en kollega fått ett 2-årigt tilläggsavtal av Primärvårdskansliet att sköta FaR® ca 4 tim/vecka. (Går att omförhandlas om recepten ökar). En grundutbildning i FaR® har genomförts under 2007 till personalen på vårdcentralen och på Öppen Psykiatriska. Inför 2008 ska de jobba vidare med bättre uppföljning av FaR mellan vårdcentralen och FaR® -samordnaren.

Antal föreskrivna recept: 27st

Munkedal

Primärvårdsmottagningen sjukgymnastik, Munkedal Vårdcentral

Antal föreskrivna recept: 14st

Sjukgymnasten är FaR®-samordnare och det finns möjlighet för förskrivarna på vårdcentralerna att skicka patienter till henne för motiverande samtal och uppföljning av aktivitet.

Uppföljning av hur träningen fungerar sker via telefon av sjukgymnasten medan förskrivaren ansvarar för uppföljningen av receptets effekt på diagnosen. De allra flesta recept är egenträning och information, vilket förskrivaren informerar själv till patienten.

Sjukgymnasten fungerar även som en resurs om det är någon som inte vet hur de ska skriva ett recept samt vidarebefordrar viktig information om FaR®-arbetet i regionen.

Folkhälsosamordnaren i kommunen har tagit fram en broschyr med motionsaktiviteter, som uppdateras 2 ggr om året. En FaR® ledarutbildning har genomförts till 2st ledare (1st från Gym och 1st från Friskis & Svettis) i kommunen. Inför 2008 finns en önskan att öka antalet recept och uppmana till noggrannare uppföljning av recepten, samt dokumentation i journalen. De ska även försöka ordna med länkar till den regionala hemsidan.

Antal föreskrivna recept: 23st

Åmål

Antal föreskrivna recept: 27st

Mellerud

Sjukgymnastiken Mellerud

Inget svar

HSN 3 (Uddevalla, Trollhättan, Vänersborg och Lilla Edet)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007

315st

FaR® samordnare:

Ann-Sofie Nilsson	sjukgymnast	Lilla Edet
Eivor Bäckman	sjukgymnast	Trollhättan
Annika Andersson	sjuksköterska	Uddevalla
Mattias Hjelm	sjukgymnast	Uddevalla
Anna-Lena Magnberg	sjukgymnast	Vänersborg

I HSN 3 finns det 13st offentliga vårdcentraler och 10st privata vårdgivare.

Lilla Edet

På Primärvårdsrehabilitering i Lilla Edet finns en FaR® -samordnaren ca 5tim/vecka med Av de 5 timmarna går 3 timmar till ren mottagningsverksamhet av patienter samt telefonuppföljningar och administration, resterande tid används till samordning/utveckling kontakt med föreningar föreläsningar. Det har genomförts en utbildning om FaR® till vårdcentralens personal på ett APT i oktober 2007. Träffar med föreningsrepresentanter sker två gånger per år för information och uppdateringar kring FaR®. Under 2008 kommer det att genomföras en föreläsning och information till allmänheten om FaR® samt finnas en vandringsutställning om FaR® på vårdcentralen. Inför 2008 hoppas de på att nå ut till flera förskrivare med information. Bland annat har Sjukhusen och Öppen Psykiatriska redan fått material om FaR® i Lilla Edet. Föreläsningar för allmänheten är inbokade.

Antal föreskrivna recept: 55st

Trollhättan

På Distriktssjukgymnastiken i Trollhättan har mycket tid lagts ner på FaR® arbetet (1 tim/vecka på Apoteket) men på grund av läkarnas bristande intresse har utfallet varit 0. Jobbar för fullt för att få igång verksamheten. Läkarna har nu deklarerat ett större intresse för receptutskrivning och även distriktssköterskor och arbetsterapeuter. Kontakt har tagits med folkhälsosamordnaren.

Antal föreskrivna recept: 4st

Uddevalla

På Dagsöns Vårdcentral och Sjukgymnastiken Rosenhäll lägger två FaR® -samordnare en halv till en dag i veckan på FaR® arbetet. Den ena är sjukgymnast och den andra är distriktssköterska och de delar på arbetet på Apoteket, Fysioteket. Oftast är det redan inbokade tider till kunderna som kommer dit. Uppföljning sker med minst ett besök. FaR® -samordnarna är ute och informerar om Fysioteket på vårdcentralerna cirka två gånger per år. De har även varit på lasarettet och informerat för läkare, sköterskor och sjukgymnaster samt hjärtavdelningen.

Antal föreskrivna recept: 97st

Vänersborg

På Distriktssjukgymnastiken delar FaR® -samordnaren med två andra sjukgymnaster jobbet på Fysioteket, ca 2 tim/vecka (rullande schema). Utöver detta läggs det ner ytterligare 1-2 tim/vecka, vilket kan variera från vecka till vecka. Hur mycket tid kan FaR-samordnare bestämma själv. I Vänersborg har de inte genomfört några utbildningar.

Antal föreskrivna recept: 159st

Primärvården Göteborg

Samtal med Gisella Koutsiou Centrum Göteborg nämndområde 5

Denna nämnd är den som lyckats bäst med FaR®, beskriv vad Du tror är framgångsfaktorerna.

Huvudanledning är formuleringen i överenskommelser och avtal. Vi bestämde oss tidigt för att få in behandlingsmetoden i organisationen och då måste det gå via läkarna och det är fortfarande så att endast läkare kan skriva ut receptet i vårt område. FaR®- teamet har fått möjlighet att arbeta med utveckling och stöd genom grundutbildning i FYSS/FaR® och i motiverande samtal samt tagit fram om fattande informationsmaterial.

Ersättningsmodellen är en annan faktor och den bygger på trestegmodell där vårdcentralerna skall för att erhålla ersättning utföra tre steg:

Steg 1 utbildning i FYSS/FAR och motiverande samtal samt att man har en samordnare som motor i FaR® processen på vårdcentralen

Steg 2 antal recept där alla läkare måste skriva minst 10 recept på ett halvår/heltidstjänst

Steg 3 vårdcentralen genomför motiverande samtal, uppföljning av recept samt för statistik. FAR® är en konkret och tydlig metod som går att föra statistik på till skillnad från det mer övergripande hälsofrämjande arbetssättet.

Regionfullmäktige måste öka sin tydlighet och höja medvetande nivån kring de hälsofrämjande åtgärderna i vården (mål 6)

Hur kan vi mäta effekterna av en mer hälsofrämjande vård och specifikt för FaR®?

Det finns en risk att om vi inte höjer ribban och börjar titta på nya utfallsparametrar, alltså nöjer oss med att få igång FaR®föreskrivning, att metoden faller tillbaka. Vi måste hela tiden se till nya mål och effekter.

Totalt finns det en stor medvetenhet, men det är svårt att finna former för det hälsofrämjande arbetssättet inom primärvården.

Varje nämnd är unik och därför måste beställningarna vara tydliga uppifrån.

I den framtida vården där eventuellt vårdval kan komma att bli ett alternativ är det viktigt att lyfta fram var och hur befolkningsansvaret för hälsa hamnar.

Samtal med Primärvårdsdirektör Marie-Louise Gefvert Primärvården Göteborg

Primärvården Göteborg har tre nämnder och det skiljer mellan nämnderna. Hon har som ambition att försöka nå en enhetlighet kring frågan. Detta är svårt eftersom nämnderna gör olika.

FaR® samordnarna har fått titta på riktlinjerna och skall till ledningsgruppen återkomma med synpunkter (har även gjort så)

FaR® är fortfarande i projektförhållande och det kommer att ta lång tid att få fullt ut implementerat. Det finns tre representanter som har ett mer övergripande ansvar.

Primärvården Göteborg har två representanter i den medicinska terapigruppen för FaR®

Vad kan regionen göra för att stärka arbetet med FaR®?

M-L tycker att Göteborg kommit långt inom området FaR® men många doktorer behöver fortfarande engageras och då framförallt inom kunskapsområdet. Mer metodutveckling för att ge stöd och evidens åt metoden.

Marie-Louise nämner Kristina Malmer PVO chef med extra uppdrag för utvecklingsfrågor samt Karin Rigner som är kontaktperson för utbildningsfrågor och sitter i terapigruppen för FaR®.

Utbildning för doktorer i Kursdoktors regi Ingemar Lönnqvist tre allmänläkardagar i januari. Nästa gång är dessa dagar i Göteborg i Göteborg 2009. Kanske kan FYSS och FaR® vara nästa tema

HSN 5 (Göteborg, Primärvården Centrum och Väster)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007

1564st

FaR®-utvecklare:

Gunilla Sigurdsdotter	80 % verksamhetsutvecklare	Administration
Stefan Lundqvist	25% sjukgymnast	Primärvårdsrehab
Petra Gunnarsson	25% sjukgymnast	Primärvårdsrehab
Ingrid Bertilsson	25% distriktsläkare	Samverkansteamet

I HSN 5 finns det 11st offentliga vårdcentraler varav en öppnade i januari 2008 och 3st privata vårdcentraler samt Frölunda Specialistsjukhus.

Inom HSN 5 finns fyra FaR®-utvecklare och 1-2 FaR®-samordnare per vårdcentral/klinik. Enligt den målrelaterade ersättningsmodellen har nästan alla vårdcentraler inom HSN 5 uppnått ersättning för att erhålla en samordningstjänst på 15 tim/vecka per 4 heltids läkartjänster. Vissa vårdcentraler har avsatt mer tid för FaR® samordning och förstärkning kommer att ske. FaR® -samordnarna har motiverande samtal och uppföljningssamtal med patienter. De för statistik, driver och utvecklar FaR®- arbetet på enheten, deltar i FaR® -samordnarnätverk, fortbildning m.m.

FaR®- teamet i HSN 5 ger utbildning i olika delar av FaR® behandlingen till vårdcentraler, primärvårdsrehab, barnmorskemottagningar/MVC, BVC samt Frölunda Specialistsjukhus och vårdcentraler med områdesansvar. Hela enheten utbildas samtidigt.

Efter utbildningen utser man på varje vårdcentral/klinik en FaR®-samordnare, som skall vara den sammanhållande länken och driva på arbetet med FaR®. En del patienter som får FaR® av sin läkare är tillräckligt motiverade för att kunna klara av att ta tag i sin träning själva. Andra behöver mera stöd för att komma igång och dessa får en möjlighet att inom 14 dagar komma till samordnaren eller till t.ex. diabetes- eller hypertoniöterskan för ett motiverande och vägledande samtal. Patienten får hjälp med att finna en lämplig fysisk aktivitet. När patienten får sitt FaR® kommer man också överens om hur uppföljningen skall ske.

FaR®- teamet har bildat ett nätverk där de träffar alla FaR® -samordnare för erfarenhetsutbyte och verksamhetsutveckling. Nätverket träffas fyra gånger om året. Ett nätverk med en FaR® -intresserad läkare per vårdcentral/klinik planeras under våren 2008. Frölunda vårdcentral och Kungshöjds vårdcentral var två av de medverkande teamen i projektet Brobygge

Genomförda utbildningar till personal under 2007:

- 3 tillfällen - Grundutbildning i FYSS/FaR® halv dag med FaR® -teamet
- 3 tillfällen - Introduktionskurs i Motiverande samtal ½ dag
- 4 tillfällen - Grundkurs i Motiverande samtal 4 heldagar
- 3 tillfällen - FaR® vid hjärt- och kärlsjukdom med Åsa Cider - halvdag
- 1 tillfälle - FaR® vid olika smärttillstånd halvdag med FaR® -teamet
- 1 tillfälle - Kan fysisk aktivitet vara ett verktyg i arbetet med mina klienter? - fortbildning riktad till socialsekreterare
- 1 tillfälle - Rehab och FaR®
- Föreläsningar för pensionärsföreningar:
- 1 tillfälle - PRO Smycket

Genomförda utbildningar till befolkning:

- 2 tillfällen - Föreläsning på Familjehuset Trädet för föräldrar
- 1 tillfälle - Masthuggets församling

Övriga föreläsningar:

- Föredrag om centrum/västers FaR® -arbete på Primärvården Göteborgs Utvecklingsdag för all personal (även posterutställning)
- Barnmorskor Göteborg och Södra Bohuslän
- Värnamo vårdcentraler
- Föreläsning för Arbetsförmedlingens personal
- Föreläsning för projekt Medmänniska

Verksamhetsplan för 2008:

- Den målrelaterade ersättningsmodellen kommer att utökas med fler steg då vi får ökad ersättning av HSN 5.
- Erbjudna uppsamlingstillfälle för grundutbildningen och introduktionskursen i MI.
- 3 nya grundkurser i MI.
- Fortbildning i FaR® vid psykisk ohälsa.
- Öka samverkan med socialsekreterarna.
- Fortsätta med samma arbetsätt som under 2007.

HSN 11 (Göteborg - Hisingen)

Totalt antal mottagna recept under 2007

434st

FaR® samordnare:

Anders Esko	sjukgymnast	Hisingen, Göteborg
Camilla Söderlindh	friskvårdskonsulent	Hisingen, Göteborg
Karin Valle Bordes	sjukgymnast	Hisingen, Göteborg

HSN 11 finns det 7 offentliga vårdcentraler, 2 sjukhus och 2 öppna psykiatriska mottagningar samt 2 privata vårdcentraler, företagshälsovård och ett antal privata läkare. Det finns endast statistik från två av Primärvårdens vårdcentraler när det gäller antal utskrivna recept. Dessa 2 har skrivit ut ca 67 procent fler recept än Lundbybadet har tagit emot. Om detta är signifikativt även för övriga 6 vårdcentraler vågar de/vi inte uttala oss om.

Hisingen

På Lundbybadet på Hisingen finns det 2 heltidstjänster med assistans av 3 personer som hjälper dem med att leda gruppverksamhet, totalt ca 5tim/vecka. De tar emot alla recept på Hisingen, håller motiverande samtal, leder anpassad träning i varm bassäng och gym. Vissa tränar på egen hand eller på annan lokal och dessa patienter följs på genom telefonkontakt De skickar receptsvar på varje recept till förskrivaren.

De stöttar lotsar samt de 8 lokala hälsopedagogerna (HP) på respektive vårdcentral, håller regelbunden kontakt med övriga förskrivare (t ex sjukhus, privata inrättningar) samt kollegor inom Primärvården genom nyhetsbrev om vad som sker i verksamhet just nu.

Genomförda utbildningar under 2007:

- Information på två vårdcentraler för sköterskor på hur de ska förskriva recept rent praktiskt samt råd och tips kring träning
- Två FaR® ledarutbildningar till föreningar.

FaR® på Hisingen sammanställer just nu en lokal aktivitetskatalog för Hisingen som ska användas av lotsar samt av Hälso pedagoger. De har fått i uppdrag att starta upp FaR® för barn under året och håller just nu på med inventering. Deras samarbetspartner blir en redan etablerad verksamhet inom Idrott och Förening som leds av en instruktör från Idrott och Förening (Projekt BMI) och kommer att bygga på de goda erfarenheter de har av FaR®-arbetet på Hisingen, givetvis med vissa förändringar med tanke på att de nu kommer att möta en yngre grupp och sannolikt deras föräldrar.

HSN 12 (Göteborg Öster och Göteborg Nordost)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007

648st

FaR® samordnare/utvecklare:

Maria Lidholm FaR® utvecklare (slutat i och med 2007) Gunnared/Lärjedalen,
Gunvor Andersson FaR® ansvarig från 2008 PVO nordost tillsammans med två samordnare en för vuxna och en för barn.

Anna Lena Örgård (slutat i och med 2007)

Kortedala/Bergsjön

Cheuk Kee Lo (börjat från och med januari 2008)

Anna-Lena Wendelhag sjukgymnast

Örgryte/Härlanda

Pernilla Säll sjukgymnast

Göteborg

Marie Rundqvist sjukgymnast

Göteborg

Erica Lundberg verksamhetschef

Göteborg

I HSN 12 finns det 6 offentliga vårdcentraler och inga privata vårdgivare.

Vid årsskiftet delades det som under 2007 benämndes Primärvårdsområde Öster i två delar. Tidigare var Primärvårdsområde Öster stadsdelarna Härlanda/Örgryte och Gunnared/Lärjedalen och Kortedala/Bergsjön.

Anna-Lena Wendelhag var utvecklare för Härlanda/Örgryte och

Maria Lidholm var utvecklare för Gunnared/Lärjedalen och Kortedala/Bergsjön.

2008 kallas Härlanda/Örgryte för Primärvårdsområde Öster och

Gunnared/Lärjedalen, Kortedala/Bergsjön är Primärvårdsområde Nordost.

Göteborg Öster

På Primärvården i Örgryte/Härlanda arbetar en sjukgymnast 25 % av tjänsten som FaR® - utvecklare. FaR® -samordnaren (25 %) har motiverande samtal, uppföljning. FaR® -lotsar driver frågan på vårdcentralerna och är kontaktperson för samordnare och utvecklare på vårdcentralen.

Genomförda utbildningar under 2007:

- Information till vårdcentralens personal om FaR®
- Besök på ett antal friskvårdsenheter för utbyte av information och för att ta del i den verksamhet de bedriver
- Pratad i folkhälsorådet och funnits med vid äldre träffar i stadsdelen.
- Publicerad i en artikel i lokaltidningen Seniorens
- 1st föräldraföreläsning i samband med fysisk aktivitet för barn.
- Informerat om vikten av fysisk aktivitet till skolbarn.

Verksamhetsplan för 2008:

- Fortsätta med nyhetsbrev kvartalsvis med statistik och nyheter i korthet
- Temaveckor för olika diagnoser
- Planerad utbildning med föreläsare; exempelvis FaR® vid hjärt- och kärlsjukdom
- REK -listans betydelse för FaR
- Besök på vårdcentraler

Antal föreskrivna recept: 183st

Göteborg Nordost

En FaR® -utvecklare på 50 % av sin tjänst. Därtill finns i området två FaR® -samordnare fördelat på stadsdelarna Gunnared/Lärjedalen och Kortedala/Bergsjön samt en FaR® -lots, som är distriktssköterska, inne på varje vårdcentral. FaR® -samordnarna utför sitt arbete i huvudsak utanför vårdens lokaler. De samtalar med patienter utifrån motiverande samtal och hänvisar till lämpliga motionsaktiviteter. Samordnarna följer upp via telefon eller besök samt sammanställer statistik.

Genomförda utbildningar under 2007:

- motiverande samtal till personalen
- Redovisning av arbetets fortskridande på ledningsgruppsmötena.
- FaR-ledarutbildning till föreningar

Verksamhetsplan för 2008:

- Fortsätta med tema månader kring vissa diagnoser; och ta fram material i samband med detta
- Fortsätta med nyhetsbrev till enheterna varje kvartal där statistik och nyheter redovisas

Antal föreskrivna recept: 297st

Angered

I Lärjedalen/Gunnared i Angered jobbar sjukgymnasten med FaR® 50 % av sin tjänst. Sjukgymnasten träffar patienten en gång och har ett motiverande samtal, därefter 2-3 telefonuppföljningar 1-3 mån. Sjukgymnasten följer upp den fysiska aktiviteten. Det medicinska ansvaret faller på förskrivaren. Recepten kommer via lotsarna på vårdcentralerna.

Antal föreskrivna recept: 168st

Primärvården Skaraborg

Samtal med beställare Per Bjurén Skaraborg

I Skaraborg finns för tillfället inga målrelaterade ersättningar speciellt för FaR®

Det finns planer på att få in arbetet med FaR® i det hälsofrämjande arbetet inför 2009 i livsstilmottagningarna.

Livsstilmottagningarna är en integrerad del av vårdcentralernas arbete där samtliga har fått en gedigen utbildning i motiverande samtal och hälsoprofilsbedömningar.

Det finns ett stort engagemang kring hälsofrämjande sjukvård från både politiker och beställarsidan

Samtal med Primärvårdsdirektör Ann Christine Jenvén Primärvården Skaraborg

Som ett led i utveckling av hälsofrämjande primärvård beslutades 2006 om införande av livsstilmottagningar, åtminstone en per kommun. Dessa har införts under 2007. Alla har fått utbildningar i hälsoprofilbedömningar (HPB-metoden) samt motiverande samtal. Till dessa mottagningar remitteras patienter med noterade riskfaktorer/ behov av livsstilsförändringar, ex vis ökad fysisk aktivitet. Övervikt, rökstopp och riskbruk av alkohol är andra motiv för remittering. Synsättet stämmer väl överens med FYSS. FAR uppfattas inte som en behandlingsmetod utan snarare ett av flera möjliga signalsystem för att stimulera till ökad fysisk aktivitet.

Oftast används på VC i Skaraborg vanlig allmän remiss som blankett i stället för FAR-blanketten.

FaR® ligger av detta skäl inte specifikt i beställningen och inte heller som målrelaterad ersättning. Mättet antal FAR-recept är således i Skaraborg ett dåligt mått på aktiviteter kring information om fysisk aktivitet till patienterna.

Det finns ingen speciell person som mer övergripande arbetar med FaR® utan det är chefläkaren och det lokala ”Rådet för hälsofrämjande primärvård” som varit ansvarig för utvecklingen livsstilmottagningarna och metodutveckling av dessa.

HSN 9 (Essunga, Falköping, Grästorp, Götene, Lidköping, Skara och Vara)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007 -

FaR® samordnare/utvecklare:

Christina Karlsson	hälsopedagog	Falköping
Elisabeth Nilsson	sjuusköterska	Lidköping
Jenny Sandegård	distriktsläkare	Lidköping
Inger Wallin	sjukgymnast	Lidköping

I HSN 9 finns det 12 vårdcentraler varav en drivs i privat regi.

Mariestad

På Primärvårdsrehabilitering Mariestads Vård Centrum har förskrivningen precis börjat. En nybliven FaR® -samordnare som är sjukgymnast jobbar i ett team med en sjuksköterska på Livsstils-mottagningen i Mariestad. I arbetet gör de hälsoprofilbedömningar. FaR® -samordnaren/sjukgymnasten skriver recept medan annan legitimerad personal ännu inte har kommit igång med recepten.

Hinder kan vara okunskap ointresse, tveksamhet, rädsla för att det ska ta för mycket tid etc. Utbildningar som sjukgymnasten och två sjuksköterskor har gått är Hälsoprofilbedömning och motiverande samtal. De har ett växande samarbete med aktörer inom föreningslivet såsom Korpen, Friskis & Svettis, Nautilus, Badhuset. Deras plan inför 2008 är att öka FaR®-arbetet då sjukgymnasten har fått mer tid till just FaR® -samordning.

Skövde

På Skövde Rehabiliteringscenter har FaR® -recepten minskat jämfört med föregående år vilket man bland annat tror hör samman med de förändringar som har varit på flertalet vårdcentraler i Skövde, förflyttning av läkare och stängning av Ryds Vårdcentral. Ryds Vårdcentral startade upp FaR® hösten 2006 men sedan på grund av läkarbrist har de gjort ett uppehåll i samband med stängningen av läkarmottagningen på vårdcentralen. De övriga vårdcentralerna har fortsatt sitt arbete med att implementera FaR® som en del i sin verksamhet.

Förutom vägledningssamtal och uppföljande samtal med patienter så har arbetet i Skövde handlat mycket om att ge stöttning och inspiration till vårdcentralernas representanter och kollegor genom avstämnings- och informationsmöten. Vi har även, som tidigare, vidarebefordrat aktuell FYSS/FaR®-information genom vårt informationsblad FYSS-NYTT. Deras upplevelse är att även vårdcentralernas attityd och förändring tar tid, speciellt nu då det varit en hel del personalomflyttningar och nya kontaktpersoner har tillkommit, vilket påverkar kontinuiteten. Även om man har kommit igång med FaR® så kommer förändringen troligen kräva uppmuntran och vidarearbete, för att FaR® ska bli en naturlig del av arbetet för hela arbetsgrupperna och särskilt nu då arbetsgrupperna på många håll förändras.

En annan del av FaR® -arbetet är att på sikt få fler föreningar i Skövde att erbjuda aktiviteter på låg nivå, då de flesta idag ligger på en alltför hög intensitet i sitt basutbud.

Antalet aktiviteter i aktivitetskatalogen har ökat och intresset för föreningslivet eller andra aktörer har ökat vid den nya utgåvan och det står fler aktörer på tur för att få med sina lättmotionsaktiviteter till kommande katalog. Katalogen har tagits emot positivt, bland annat av vårdcentralerna där den delas ut direkt till patienten av läkare och sjuksköterskor och annan vårdcentralpersonal i samband med patientbesök.

Under hösten utformades en ny aktivitetskatalog kring lätta motionsaktiviteter i Skövde i samarbete med folkhälsoplanerarna på Skövde Kommun. Denna distribuerades till alla vårdcentraler i samband med våra kampanjveckor i augusti/september samt till Apotek, andra mottagningar och bibliotek som en hjälp för alla medborgare att hitta föreningslivets lättare motionsaktiviteter. Under kampanjveckorna nyttjar vi regionens FaR®- monstrar för att ytterligare belysa möjligheten med FaR® både för patienter, personal och allmänhet. Den 28/4 hade vi FaR®-ledarutbildning i Skövde för ledare inom föreningslivet eller aktörer som är med i LMA-häftet. Utbildare var Maria Lidholm från Göteborg. Under hösten hade vi i samverkan med Skövde kommun – Folkhälsan och Sisu föreläsning med Jim Turesson om ”Motionens positiva effekter”.

Verksamhetsplan för 2008:

- Fortsätta arbetet från 2007 som innebar bland annat möten på vårdcentralerna
- FaR® veckor med monstrar och broschyrer, reportage i tidningen
- Medverka vid ”Friskvårdens dag”
- Fortsätta utbildning för representanter inom bland annat föreningslivet som är intresserade, föreläsningar m.m.

Antal föreskrivna recept: 78st

Primärvården Södra Bohuslän

Samtal med beställare Anna Kahn: Anna har varit med en länge tid i beställningsarbetet av en mer hälsoinriktad sjukvård. FaR® finns med som målrelaterad ersättning och är kopplad till volym, utbetalning sker halvårsvis till respektive vårdcentral i hälso- och sjukvårdsområde, totalt 14 stycken, som uppnått förhandlat mål. Ersättningen kommer att finnas med för FaR® även för år 2009. Hon bedömer att man måste fortsätta att stödja arbetet framöver så att det blir grundligt implementerat.

Det ser lite olika ut i hälso- och sjukvårdsområdet, i Ale – Kungälv finns en FaR- utvecklare och på vårdcentralerna där finns samordnare av FaR® arbetet cirka 4-5 timmar/vecka. På Tjörn och Öckerö har man en något annorlunda modell där framförallt hälsopedagoger och sjukgymnastiken samordnar FaR arbetet. Stenungsunds vårdcentraler har också en FaR samordnare.

Samtal med Primärvårdsdirektör Gunilla Gustafsson Primärvården Södra Bohuslän

FaR® är nu inlagt i beställningen med målrelaterad ersättning och integrerad i den ordinarie verksamheten. Arbetar mycket med den motiverande faktorn för livsstilsförändringar både via disktriktsköterskor och hälsopedagoger på vårdcentralerna,

Gunilla lyfter fram skillnaden mellan landsbygd och stad och att det inte finns den variation och mängd av aktiviteter på landet som det finns i staden. Det är inte lika lätt att gå ut och promenera på landet på grund av mörker och dåliga promenadvägar.

I årets budgetförhandlingar var det första gången som hon med tydlighet kunna lyfta fram behovet att få in hälsoinriktad personal i vården. Nu är organisationen mogen för detta.

Hon tror att det är lättare att lära hälsoutbildad personal vårdfrågor än att lära vårdpersonal pedagogik. Hälsoutbildad personal för in ett nytt tänk i vården.

I hennes stab finns ingen speciell person som arbetar med dessa frågor. En FaR® samordnare på en vårdcentral har lite mer i sitt uppdrag för att kunna sprida information och samla enhetscheferna.

Vad kan regionen bidra med för en positiv utveckling kring dessa frågor?

Kanske är tiden mogen för ett Sektorsråd för hälsa och för att få fram hur regionen ser på hälsa skapa ett Regionalt Hälsoråd

HSN 4 (Ale, Kungälv, Stenungsund, Tjörn och Öckerö)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007

631st

FaR® utvecklare

Helena Hallin

dietist

Kungälv

Jenny Axhede

hälsopedagog

Öckerö

FaR® samordnare:

Linda Ormeus	sjukgymnast	Stenungsund
Ingela Käll	sjukgymnast	Stenungsund
Roland Flyckt	sjukgymnast	Tjörn
Anni Isaksson	sjukgymnast	Tjörn
Annika Malmborg	sjukgymnast	Tjörn
Jenny Axhede	hälsopedagog	Öckerö

I HSN 4 finns det 9 offentliga vårdcentraler och 5 privata vårdgivare.

Kungälv/Ale

Har en 50 % FaR® utveckeltjänst med 8st FaR- lotsar som arbetar 4 tim/vecka per vårdcentral såväl offentlig som privat drivna vårdcentraler. Läkare ordinerar FaR® och patient kallas inom 14 dagar för ett motiverande samtal. Patient följs upp efter 1, 3, 6 och 12 månader även individuell uppföljning efter behov. Efter 12 månader kallas patient till läkare. Hälsoenkät SF 36 fylls i vid besök 1 och efter 12 månader för att utvärdera upplevd hälsa.

Genomförda utbildningar under 2007:

- En grundutbildning om FaR® har genomförts vid alla vårdcentraler
- En internutbildning i FaR® har genomförts vid tre vårdcentraler
- Två introduktionsutbildningar i motiverande samtal har genomförts vid tre vårdcentraler
- En FaR®-ledarutbildning till föreningar

Verksamhetsplan för 2008:

- Extra grundutbildning FYSS/FaR® april 2008
- Kvalitetssäkra aktivitetskatalogen hos arrangörer
- Utbildning i Motiverande samtal, 5 dagar maj-juni
- FYSS/FaR® utbildning/träff med aktivitetsarrangörer
- Prova på träning för personal i vår och höst
- Nätverksträffar med folkhälsoplanerare, dietister, Kungälv Sjukhus, FaR®-samordnare, projektgrupp, projektledare m.m.
- Nyhetsbrev personal och aktivitetsarrangörer

Antal föreskrivna recept: 109st

Stenungsund

På Sjukgymnastiken i Stenungsund finns det två FaR®-samordnare som delar på en 50 % tjänst.

Patienterna som får ett FaR® -recept uppmanas att själva ta kontakt för ett ca 30 minuters samtal där hon/han får förslag på lämpliga aktiviteter (inga föreningar är inkopplade). Oftast rekommenderas egenaktiviteter eller något av deras egna gruppaktiviteter; promenad/stavgång och stationsgympa som drivs av Primärvårdens friskvårdscoach.

Genomförda utbildningar under 2007:

- En 3-dagarsutbildning i motiverande samtal har genomförts till personalen.

- Ett informationsmöte om FaR® har erbjudits till föreningar men tyvärr fanns det inget intresse hos dem.
- Föreläsningar om bland annat vikten av motion har genomförts till befolkningen vid olika tillfällen.

Verksamhetsplan för 2008:

- Fortsätta att ta hand om och vidareutveckla deras patientgrupper tillsammans med friskvårdsansvarig personal.
- Underhålla förskrivarna med information.
- Utarbeta en strategi för att stimulera rörelse hos runda barn – samverka med skolorna.

Antal föreskrivna recept: 152st

Tjörn

På Sjukgymnastiken Tjörn Vårdcentral arbetar två sjukgymnaster 25 % av sin tjänst som FaR® -samordnare/lotsar. Läkare, sjuksköterskor och sjukgymnaster skriver recept och även i vissa fall effektuerar recepten. De patienter som behöver extra stöd och information hänvisas till FaR® -samordnare. De flesta patienter är igång med egenaktiviteter och ett fåtal har börjat träna inom föreningslivet.

Tjörn Vårdcentral har deltagit i Brobygge projektet.

Genomförda utbildningar under 2007:

- En livsstilsprofilutbildning och motiverande samtal samt informationsträffar har utförts till personalen.
- Enstaka föreläsningar har erbjudits för befolkningen under 2007.
- Brobygge projektet

Verksamhetsplan för 2008:

- Avsätta tid för träffar med övriga yrkeskategorier på vårdcentraler som är involverade i FaR®
- Ökad kontakt med föreningslivet
- Kunskapsutbyte med Finland
- Utbildning i Motiverande Samtal för FaR-samordnare

Antal föreskrivna recept: 240st

Öckerö

Antalet invånare i upptagningsområdet 12 000

På Distriktssjukgymnastiken på Hönö finns det en hälsopedagog som har 20 % av sin tjänst för FaR® -arbetet. De arbetar kontinuerligt med att besöka vårdcentralerna, barnmedicin, skolsköterskorna för att hålla dem uppdaterade i forskning och utveckling kring FaR® samt för att utveckla samarbetet kring patienterna. De har under året haft en stor ökning i antal förskrivna recept och har tron på att det kommer öka ytterligare till nästa år.

Distriktssjukgymnastiken Hönö och Öckerö Vårdcentral deltog under 2007 i Brobygge projektet.

Genomförda utbildningar under 2007:

- Deltagit i projektet Brobygge
- Internutbildningar till personalen på Öckerös Vårdcentral har genomförts under 2007, ca 1 ggr/månad, bland annat om olika livsstilssjukdomar, behandlingsmetoder, motivation till FaR®.
- Två föreläsningar till befolkningen i samband med temat ”Håll Dig Frisk” där Mats Börjesson var föreläsare vid ett tillfälle och Södra Bohuslänns dietister vid det andra tillfället.
- FaR® utställning i väntrummet på Öckerö vårdcentral och Skepparen läkarmottagning.

Verksamhetsplan för 2008:

- Arbeta vidare med Brobygges grupp och utvecklingsfrågor.
- Vidare utbildning i motiverande samtalsteknik 5 dagar.
- Skapa hälsofrämjande arenor i Öckerö kommun och hitta möjlig vidareluss för FaR® patienter.
- Skapa en FaR® -utbildning för förskrivare för att de skall känna sig tryggare förskrivningsförloppet.
- Fortsätta med att ha en FaR® -samordnare/hälsopedagog stationerad på Öckerö Vårdcentral en eftermiddag i veckan. Detta för att det underlättar arbetet för förskrivarna och ger patienterna en snabbare väg till att lösa in sitt recept.
- Vidareutveckla Livsstilsgrupperna för FaR patienter.

Antal inlösta recept: 130 st

HSN 7 (Härryda, Mölnlycke, Mölndal och Partille)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007 ***152st***

FaR®-utvecklare

Monica Joelsson	sjukgymnast	Mölnlycke
-----------------	-------------	-----------

FaR® samordnare

Annika Fritz	läkare	Partille
Annika Lövgren	sjukgymnast	Partille
Gudrun Grönqvist	sjukgymnast	Mölndal

I HSN 7 finns det 8 offentliga vårdcentraler och 3 privata vårdgivare.

Härryda, Mölndal och Partille

FaR®- utveckeltjänst på 75 % . Det finns en FaR® -samordnare i varje kommun och en lots på varje vårdcentral. Lotsutbildningar har genomförts till personalen och information till läkarna på varje vårdcentral. Informationskvällar har även genomförts till föreningar.

Verksamhetsplan för 2008:

- Start av Kom-igång grupper
- Utbildning i Motiverande samtal för läkare
- Utbildning angående FaR® och projektets struktur för all personal
- Ny ordinationsblankett för Medidoc.

Primärvården Södra Älvsborg

Samtal med beställare Gunnel Sjöberg Södra Älvsborg för nämnd 6,8

Eftersom det ligger målrelaterade ersättning på FaR® i ditt område hur följer man upp det om inte följsamheten påverkas?

Mer aktiva insatser för att ta reda på hinder identifiera om det finns organisatoriska problem.

FaR® är en bra metod som inte kommer att försvinna och som ringar in en bredare livsstilsproblematik och ett bra sätt att börja påverka beteende förändringar.

Primärvården står på tröskeln inför ett paradigmskifte, vi måste börja systematisera våra hälsofrämjande insatser. Det finns starka politiska signaler om att professionerna måste trappa upp sitt intresse för dessa frågor.

Frågan om vårdens olika mått diskuteras mycket hur man skall kunna få fram bra produktionsmått på livskvalitet och på hälsa.

Det finns flera exempel på detta till exempel i Stockholm- God och säker Vård- där hälsa är yttersta målet

Samtal med Primärvårdschef Kerstin von Sydow Primärvården södra Älvsborg

I södra Älvsborg ligger FaR® inlagt i beställningen och har även en målrelaterad ersättning för 2008. Kerstin tror att den målrelaterade ersättningen är bra en begränsad tid eftersom man använder den för att fokusera på en fråga och i detta fall för att få igång ett större hälsofrämjande arbetssätt och då speciellt FaR®. Den målrelaterade ersättningen är inte drivkraften i sig, utan hon tror att det är helt andra saker som får vården och dess vårdgivare att ändra beteende. Kunskap, forskning och evidens och lokala informatörer som sprider kunskap. Ibland kan det vara små saker som får igång en större process. Skall man använda målrelaterad ersättning får det inte vara för lite volym på ersättningen.

FaR® är bara implementerat till viss del även om det skall ses som en likställd ordination med övrig ordination. Det tar tid, så kanske inom en 5 års period kan det vara fullt ut självklart att använda FaR®. Vi har i vården inte råd att inte använda människans egen kraft och förmåga i hälsoarbetet.

På frågan om det är moget med nya vårdgivare i primärvården tror hon att det kan vara nästa fråga. Sjukgymnaster och rehabpersonal kan vara yrkesgrupper som går att använda mer eller hälsopedagoger.

Det finns en viss oro inför den nya Primärvårdsutredningen att politikerna inte tänker brett utan att fokus blir på läkartillgängligheten.

Vad regionen kan bidra med är nätverk för metodutveckling och kunskapsöverföring via terapigrupp och annat nätverk.

Arbetet sker annars bäst på hemmaplan utifrån lokala förutsättningar. I ledningsarbetet kan man göra mer för att lyfta dessa frågor och det är något som kommer att komma när Primärvården blir medlem i Hälsofrämjande sjukvård.

Hur vårdens ersättningssystem är utfärdade är av stor betydelse för hur vården utformas och idag är det stort fokus på produktionsmätt och tillgänglighet. Det är viktigt att finna former för andra ersättningssystem som lyfter fram det hälsofrämjande arbetssättet och premierar det.

HSN 6 (Alingsås, Herrljunga, Lerum och Vårgårda)

Totalt antal recept föreskrivna under 2007 ***654st***

FaR®-utvecklare

Lena Thorselius Alingsås

Herrljunga vårdcentral	27
Sörhaga Vårdcentral	36
Gråbo Vårdcentral	50
Vårgårda Vårdcentral	74
Ängabo Vårdcentral	246
Floda Vårdcentral	70
Sollebrunns Vårdcentral	45
Lerums Vårdcentral	49
NärRehab	57

På varje vårdcentral finns en kontaktperson som ansvarar för att sprida information om FaR® till vårdcentralen samt inspirera till ökad förskrivning. På en vårdcentral har denna kontaktperson 5 timmar av sin tjänst som FaR®-samordnare.

Ängabo vårdcentral deltog under 2007 i projektet Brobygge.

Kontaktpersonerna har ett nätverk som träffas fyra gånger per år.

En ny ordinationsblankett har tagits fram som underlättat förskrivning.

Utbildningsinsatser

- Under 2007 har ca 25 personer genomgått utbildning i motiverande samtal under en dag.
- Alla enheter har fått en uppföljande utbildning kring FaR® ordinationer och fysisk aktivitet. På Ängabo och Floda vårdcentral genomfördes en längre utbildning i ämnet. Närrehab avsatte en halvdag av utvecklings dagarna till FaR®.
- Alla sjuksköterskegrupper har fått en speciell utbildning på respektive enhets skötersketräff.
- FaR® information har getts till sköterskegruppen för psykisk ohälsa, astma samt till ungdomsmottagning.
- En speciell utbildning med rubriken ”Vad händer i kroppen när vi tränar” har tagits fram tillsammans med FaR® utvecklare i Borås/Bollebygd och genomförts en gång på så kallad Pump eftermiddag i Mittenälvsborg för 45 deltagare.
- FaR® utbildning för föreningsliv och sportanläggningar har genomförts vid två tillfällen i regionens regi och där 10 föreningar/sportanläggningar från Mittenälvsborg deltagit som nu kan kalla sig FaR® diplomerad förening.

Inför 2008:

- Målrelaterad ersättning i syfte att stimulera förskrivningen
- I processen hälsofrämjande arbete låta FaR® vara en bas

Borås - Bollebygd

Vid Primärvården Dalsjöfors Vårdcentral finns en FaR® -utvecklare på 50 % . Hon är kontaktperson för FaR® vid varje vårdcentral/enhet som ett stöd till personalen på vårdcentralerna. Varje ordinator lotsar själv patienten vidare till lämplig aktivitet, alternativt kan läkaren delegera vidare till t ex distriktssköterskan.

Genomförda utbildningar under 2007:

- Utbildning i motiverande samtal
- FaR® utbildning/info till ny personal
- Kontinuerliga uppdateringar till personalen.
- VG regionen har haft en FaR® - ledarutbildning för föreningar och en föreläsning med Mats Börjesson har genomförts till befolkningen.

Verksamhetsplan för 2008:

- FaR® kommer att ingå i Hälsoenhet, dock mindre tid avsatt för FaR® under 2008 (som det ser ut nu) då den nya metodutvecklaren kommer att ha flertal övriga/andra arbetsuppgifter än tidigare.

Antal föreskrivna recept: 448st

Södra Älvsborgs Sjukhus

På Centrala Sjukgymnastiken har FaR® arbetet precis startat. En FaR® -samordnare på 50 % med uppdraget att införa förskrivning på sjukhuset av FaR® har anställts. Uppdraget påbörjades 2008-01-14

Samordnarnas förslag till regionala uppgifter

- Fortsatta Nätverksträffar 1-2 ggr per år.
- Mer information om FaR® arbetet, hur det ser ut i Västra Götalandsregion och Sverige. Ta del av den senaste forskningen inom området.
- Kurser för läkare, sjuksköterskor och sjukgymnaster i primärvårdens så att de förstår varför de ska skriva recept
- Önskas nätverksträffar i olika områden då det är långt för Dalsland att ta sig in till Göteborg. Förslag att ha nätverksträffar t ex Trollhättan, Vänersborg eller Uddevalla. Eller bilda mindre nätverksträffar?
- Informationsmaterial plansch
- Utbildningsdagar med olika teman
- Mer forskning och nyheter på den regionala sidan
- Önskemål om en enhetlig aktivitetskatalog för hela regionen på hemsidan där aktivitetsarrangörerna själva kan rapportera in sina förändringar (se www.farledare.se)
- IT-stöd – bra uppföljningsformer via Medidoc
IT stödet bör utvecklas så att FaR® kan hanteras i journalsystemet som andra recept